

EATA Asociatia Europeana de Analiza Tranzactionala

Limba oficiala a EATA este limba engleza. Aceasta versiune scrisa in limba engleza este cea “oficiala”.

Codul Etic EATA

Votat de delegatii EATA: Iulie 2007 si 2011

Introducere

Scopul Codului Etic al EATA este sa ofere indrumare organizatiilor nationale afiliate la EATA si fiecarui membru EATA. Scopul lui este de a ajuta membri EATA care lucreaza in psihoterapie, consiliere, mediul organizational si educational sa se comporte etic¹. Fiecare Asociatie Nationala are sarcina de a-l aplica in mod coerent ghidurilor deontologice nationale de Analiza Tranzactionala.

Totodata, acest Cod informeaza publicul in legatura cu comportamentele la care se poate astepta din partea membrilor acestei Asociatii, in contextele amintite mai sus.

Acest Cod se concentreaza pe criteriile comportamentului profesional etic. Valorile si principiile etice asociate stau la baza construirii comportamentului etic si la identificarea comportamentelor ne-etice. Acesta este documentul central care ii uneste pe toti membri EATA si care poate fi schimbat doar de consiliul EATA. Indrumarul Etic EATA (actualizat in noiembrie 1995) care poarta acum numele de ghid deontologic este in continuare valabil si poate fi adaptat de Asociatiile Nationale. Pentru acest motiv, acel document ramane distinct fata de Codul Etic EATA.

¹ Termenul practicant este folosit in cadrul prezentului Cod in relatia cu toti membri EATA care folosesc AT si/sau alte concepte ca modele pentru intelegerea si schimbarea persoanelor, a cuplurilor, grupurilor sau organizatiilor. Termenul „client” reprezinta orice utilizator, pacient, student, grup sau organizatie care primeste servicii profesionale din partea membrilor EATA.

Asociațiile Nationale afiliate la EATA adopta Codul Etic EATA și îl folosesc ca și cadru de referință pentru a analiza situații specifice cu privire la membrii lor. Fiecare membru EATA trebuie să se conformeze în practica lui sau a ei. Dacă asta nu se întâmplă, Asociațiile Nationale vor formula sancțiuni².

Acest Cod are trei secțiuni: prima secțiune este o introducere a Codului care descrie perspectivele fundamentale asupra eticii; cea de-a doua secțiune reprezintă esența Codului și definește valorile fundamentale și principiile etice asociate. Cea de-a treia secțiune este o aplicare a acestor principii în practică. Cele trei secțiuni sunt după cum urmează.

Secțiunea I: Cadrul general de referință asupra eticii

1.1 Câteva definiții ale eticii

1.2 Presupuneri fundamentale

1.3 Abordarea Codului Etic

1.4 Obiectivele principale

1.5 Angajamente

1.5.1 Angajamentul Asociațiilor Nationale afiliate la EATA

1.5.2 Angajamentul membrilor Asociațiilor Nationale

Secțiunea II: Esența Codului Etic

2.1 Valori fundamentale

2.2 Principii etice fundamentale

Secțiunea III: De la Cod la practică

3.1 Introducere

3.2 Formular pentru evaluarea eticii

3.3 Concluzie

Anexa: Articole din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în legătură cu valorile fundamentale

² Sancțiunile pot include suspendări temporare sau definitive ale calității de membru.

Sectiunea I

Cadrul general de referinta asupra eticii

1.1 Cateva definitii ale eticii

Etica³, in sensul cel mai larg, reprezinta disciplina filosofica ce studiaza actiunile umane, care includ atat intentiile morale cat si vointa umana. Etica ⁴ presupune abilitatea ce a ne alege comportamentul. Include abilitatea de a alege in acord cu proprii paramentrii (etica subiectiva) si de a tine cont de perspectiva celuiilalt (etica intersubiectiva).

Deontologia (etica profesionala) este studiul obligatiilor morale si al angajamentului practicantilor de a se comporta etic.

1.2 Presupuneri fundamentale

- *Exista o legatura stransa intre etica si practica* ⁵: comportamentul poate sau poate sa nu fie etic, in functie de promovarea sau nu a proprii stari de bine si a celorlalti.
- *Etica reprezinta un cadru de referinta general, care il ghideaza pe practicant spre oferirea unor servicii profesionale si care intotdeauna sta la baza practicii.* Nu se limiteaza la rezolvarea situatiilor dificile si problematice.

³ Definitia vine dintr-un dictionar Italian, Dizionario delle Idee, Sansoni, 1977, p. 392.

⁴ Sensul strict al eticii este sinonim cu moralitatea („Ethos” si „Mos” in greaca si latina insemna obiceiuri, obisnuite) si se refera la abilitatea de auto-analiza in scopul gasirii implinirii: asadar ne comportam etic atunci cand ne implinim propriul potential si cand tinem cont si de implinirea celuiilalt.

⁵ *Practica* insemna relatia profesionala de ajutor care decurge din acordul unui practicant si a unui utilizator privind un contract clar. Aceasta se aplica tuturor celor patru arii de specialitate: Psihoterapie, Consiliere, Educatie si Organizatii; modalitatea de aplicare poate fi diferita, insa ratiunea este aceeaasi pentru toate aceste domenii.

- *Etica identifica valorile care ii ajuta pe oameni sa isi realizeze potentialul ca si fiinte umane; valorile stau la baza principiilor morale ca un ghid pentru implinirea valorilor. Principiile, care stau la baza normelor deontologice si reprezinta un ghid pentru practica profesionala.*

1.3 Abordarea Codului Etic

Codul Etic EATA indentifica *valorile fundamentale*. Aceste valori ofera un cadru de referinta din care sa ii informeze pe practicanti in legatura cu comportamentul lor personal si profesional, in scopul promovarii starii de bine a oamenilor implicati intr-o relatie profesionala. Aceste valori ajuta la construirea criteriilor comportamentului etic si profesional. Codul incorporeaza valorile fundamentale si principiile etice asociate si le foloseste drept o baza de informare asupra practicii etice in toate profesiile care ofera ajutor.

Ghidul deontologic (ghid al eticii profesionale) ofera un set de reguli convenite, ce reglementeaza comportamentul practicantului in scopul protejarii drepturilor fiecarui client. Aceste ghiduri sunt strict legate de legislatia fiecarei tari si sunt specifice fiecarei institutii profesionale.

Scopul *Codului Etic si al Ghidului deontolog* este sa garanteze drepturile umane cat si supunerea in fata legislatiei nationale.

In acest Cod, accentul principal se pune pe importanta mentinerii unor valori clare si principii etice, cu scopul crearii unui cadru de referinta pentru gestionarea unei palete largi de conjuncturi, chiar si daca acestea nu sunt descrise in mod specific in Codul Etic.

Aceasta abordare comuta spatiul practicii etice de la aplicarea unui set de reguli, adica ce sa faca si ce sa nu se faca, spre luarea in calcul a unor valori si principii care sa ii ghideze pe practicantii in AT. In plus, descrierea eticii noastre in termenii valorilor generale si principiilor, ne ajuta sa avem in vedere diferentele culturale din cadrul comunitatii EATA si ofera Asociatiilor Nationale un sablon pentru integrarea eticii in codurile deontologice nationale (codul eticii profesionale). Este posibil sa ne intalnim cu situatii neacoperite de coduri specifice sau sa fim pusi in fata unei decizii care implica mai mult de un singur principiu etic. In astfel de

circumstante, orice decizie de actiune devine ne-etica doar daca se poate dovedi ca practicantul nu a tratat problema cu suficienta atentie, in directia valorilor si principiilor AT. Orice exemple date au fost elaborate ca o ilustrare a bunelor practici si nu sunt exhaustive.

1.4 Obiectivele principale

1. Sa sporeasca constientizarea si gandirea practicantului in termenii Eticii (valori si principii, precum si norme si fapte interzise) cu scopul crearii unui cadru de referinta pentru analiza situatiilor umane.
2. Sa ofere membrilor EATA un cadru de referinta clar asupra Eticii, asa incat practicantul sa aiba criterii care sa il ajute sa isi aleaga pozitii etice pe care sa le foloseasca ca sabloane pentru analiza situatiilor practice.
3. Sa ofere exemple de aplicare a principiilor etice, derivate din valori, asa incat practicantii sa inteleaga relatia dintre cele doua si nu doar sa se supra-adapteze unui set de reguli.
4. Sa demonstreze necesitatea auto-reflectiei, prezentand valori si principii etice in locul unei liste de reguli si comportamente asteptate.

1.5 Angajamente

Din cauza naturii EATA, care este o asociatie de Asociatii, acest articol este scris in doua parti: prima parte este special pentru Asociatii si cea de-a doua este pentru membrii EATA ca indivizi. Adoptarea Codului Etic este o cerinta a calitatii de membru EATA, atat pentru Asociatii cat si pentru membri individuali.

1.5.1 Angajamentul Asociatiilor Nationale afiliate la EATA

Fiecare Asociatie Nationala afiliata la EATA este de acord cu acest Cod Etic si se angajeaza la urmatoarele.

- Sa isi creeze propriul ghid deontologic (care poate fi bazat pe ghidul deontologic EATA), in acord cu:
 - Codul Etic EATA
 - Ghidurile practicii profesionale EATA si ITAA
 - Propria legislatie nationala

- Ghidul deontologic national trebuie sa ia in considerare diferitele profesii ale practicantilor AT si aspectele culturale
- Sa se asigure ca fiecare membru se supune Codului Etic EATA, Ghidurilor practicii profesionale EATA si ITAA, ghidurilor deontologice nationale si ca le foloseste in practica sa.
- Sa se ingrijasca de rezolvarea situatiilor locale, in care comportamentul profesional al unui membru nu este congruent cu ghidul deontologic national, Codul Etic EATA si legislatia nationala.

1.5.2 Angajamentul membrilor Asociatiilor Nationale

Fiecare membru membru individual EATA (de obicei ca parte a Asociatiilor Nationale), este de acord cu Codul Etic EATA si se va angaja:

- Sa il foloseasca drept cadru de referinta in gandirea si reflectarea personala asupra eticii si drept ghid in practica;
- Sa isi urmeze ghidul deontologic national (ghidul eticii profesionale), luand in considerare profesia sa specifica.

Fiecare individ este responsabil pentru propriul comportament profesional si are nevoie sa fie constient de angajamentul sau fata de comunitatea EATA. Daca orice comportament este incongruent cu EATA si ghidul deontologic national, acesta va fi investigat si evaluat de Asociatia Nationala, care va stabili sanctiuni daca sunt necesare.

Fiecare trainer EATA se angajeaza sa discute si sa reflecteze asupra acestui Cod in toate aspectele ce privesc trainingul.

Sectiunea II

Esenta Codului Etic

Etica este o disciplina care traseaza explicit valorile fundamentale care indruma gandirea si comportamentul fiintelor umane.

Valorile vin dintr-o perspectiva existentiala si filosofica, sunt adevarate pentru toata lumea si contribuie la starea de bine a fiecaruia si a celorlalti. Sunt universale si transced normele culturale si evolutia realizarilor personale.

Principiile etice isi au originea in valori si indica atitudinile care sunt de asteptat pentru a traduce valorile in practica profesionala. Principiile, datorita naturii lor, au nevoie sa fie interpretate cultural. Unele principii pot fi exprimate in mod difert in diferite culturi. Ele sunt de asemenea valide pentru fiecare persoana direct sau indirect implicata cu practicantul respectiv.

In aceasta sectiune vor fi identificate si definite valori si principii etice specifice. Aceste valori sunt esentiale pentru intreaga dezvoltare umana sanatoasa, atat la nivel individual cat si interpersonal si de aceea pot fi considerate drepturi umane fundamentale. Asadar, valorile descrise in acest Cod sunt congruente cu Declaratia Universala a Drepturilor Omului.

Principiile etice sunt definite sumar. Acestea au nevoie sa fie transpuse in practica, tinand cont de oamenii implicati direct sau indirect. Asadar, pentru fiecare principiu este indicata o lista cu probleme posibile, care au nevoie sa fie adresate in scopul unui comportament etic in raport cu clientul, cu sine ca si practicant, cursanti, colegi si mediul inconjurator uman si comunitatea.

2.1 Valorile fundamentale

Valoare inseamna ceea ce oamenii au fundamental nevoie pentru a-si promova dezvoltarea si implinirea, a lor si a celorlalti. Include referinte despre legile naturale care informeaza despre cum sa se poarte oamenii respectuos cu sine si cu ceilalti. Urmatoarele valori identificate sunt legate de Drepturile Omului si sunt incluse in Declaratia Universala a Drepturilor Omului.

Acest cadru de referinta este de asemenea congruent cu perspectiva existentiala si filosofica AT. Multe valori pot fi extrapolate, asa incat urmatoarea lista nu ar trebui considerata exhaustiva de catre membri EATA.

Luand in calcul spectrul activitatile implicate, valorile fundamentale sunt:

1. *Demnitatea fiintelor umane* ⁷

Fiecare fiinta umana are valoare indiferent de sex, pozitie sociala, religie, origine etnica, sanatate fizica sau mentala, credinte politice, orientare sexuala etc.

2. *Auto-determinare* ⁸

Fiecare individ este liber sa isi decida propriul viitor in acord cu legile nationale ale tarii sale, tinand cont de propriile nevoi si ale celorlalti. Fiecare persoana poate invata din propria experienta sa detina controlul asupra sa, in timp ce tine cont de natura lumii si de libertatea celorlalti.

3. *Sanatate* ⁹

Sanatatea fizica si psihica este un drept al fiecarui individ si are nevoie sa fie pazita cu grija.

4. *Securitate* ¹⁰

Fiecare persoana are nevoie sa poata fi capabil sa exploreze si sa creasca intr-un mediu care creaza o senzatie de securitate.

⁶ Proclamat pe 10 Decembrie 1984 in cadrul Adunarii Generale a Natiunilor Unite, in Declaratia Universala a Drepturilor Omului.

⁷ Articolele 1, 2, 3 din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, vezi anexa.

⁸ Articolele 18, 19 din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, vezi anexa.

⁹ Articolele 24, 25 din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, vezi anexa.

¹⁰ Articolele 22, 23 din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, vezi anexa.

5. *Reciprocitate* ¹¹

Fiecare persoana, tinand cont de faptul ca traieste si creste intr-o lume interpersonală, este implicata in mod reciproc in starea de bine a celorlalti si dezvolta interdependenta fata de ceilalti, cu scopul de a-si construi o securitate pentru sine si pentru ceilalti.

Aceste valori sunt in legatura directa unele cu altele si ii vor influenta pe practicantii AT in practica lor profesionala.

2.2 Principii etice fundamentale

Datorita naturii valorilor si a semnificatiei lor pentru viata umana si, in scopul de a garanta respectul si drepturile fiecărei persoane, este necesar sa identificam o indrumare clara a comportamentelor, care sunt direct asociate valorilor. Principiile etice deriva din valori si au rolul de indicatori in legatura cu modalitatile de practica, cu scopul de a promova starea de bine, dezvoltarea si cresterea unei persoane. Acestea sunt recomandari si ofera criterii pentru un comportament etic.

Folosind valorile ca punct de plecare, avem posibilitatea sa determinam un set de principii etice. Cele principale sunt:

- Respectul
- Oferirea de sprijin / imputernicirea (en. empowerment)
- Protectia
- Responsabilitatea
- Angajamentul in relatie

In cadrul profesiilor care ofera ajutor, principiile etice au nevoie sa se adreseze mai multor grupuri tinta cu scopul influentarii comportamentului etic. Principalele sunt:

¹¹ Articolul 29 din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, vezi anexa.

- Clienti
- Propria persoana ca practicant
- Cursanti
- Colegi
- Mediu inconjurator uman / Comunitate

Practicantii AT vor lua in calcul fiecare valoare si principiu etic derivat, precum si respectul de sine, in scopul de a decide ce atitudine sa adopte si cum sa se comporte cu fiecare dintre grupurile tinta de mai sus. Practicantul va analiza orice situatie, luand in calcul influenta principiilor etice asupra practicii lor si vor alege comportamentele care tin cont de o varietate mare de factori, spre exemplu client, sine, mediu inconjurator etc.

Dupa o descriere sumara a fiecarui principiu etic, se afla o lista care indica subiecte de abordat. Aceasta ii va permite practicantului sa evalueze o situatie si sa-si asume responsabilitatea propriilor alegeri. Mai intai, sunt exemple de bune practici dezvoltate ca raspuns la principiul etic respectiv. Lista ofera criterii care au nevoie sa fie integrate in practica AT. Scopul listei este sa il stimuleze pe practicant sa-si puna intrebari, cu scopul traducerii principiilor in practica. Lista nu este limitata si fiecare practicant va gasi propriile raspunsuri, privind cele cinci grupuri tinta. Acest proces ii va facilita practicantului clarificarea motivelor propriului comportament.

1. Respectul fata de fiecare persoana ca si fiinta umana, lasand la o parte orice caracteristica sau calitate.
 - fata de clienti: practicantul va lua in calcul pe deplin perspectivele personale ale fiecarui individ si va cauta sa le inteleaga. Practicantul il va ajuta pe individ sa fie congruent cu perspectiva sa, a individului. Practicantul va oferi un mediu sigur si profesional, fiind constient de puterea pozitiei sale; va fi atent sa creeze un mediu de incredere, evitand orice situatie exploatativa la adresa oricui, etc.
 - fata de sine: practicantul va lua in calcul propriile perspective / dificultati / preferinte si sa recomande altor colegi competenti orice client sau situatie pe care nu sunt capabili sau nu doresc sa o gestioneze, etc.

- fata de cursanti: formatorul, fiind constient de nivelul de invatare al cursantilor le va oferi suportul adecvat, le va oferi toate resursele necesare pentru invatare si va fi deschis sa isi evalueze stilul de predare in scopul de a se acorda cu nevoile de invatare ale cursantilor, etc.
- fata de colegi: practicantul va ramane constient fata de profesionalismul colegilor si, atunci cand va avea indoieli, le va adresa direct acelui coleg. Dupa ce va asculta raspunsul, practicantul va face o judecata independenta asupra cauzei, etc.
- fata de comunitate: practicantul va lua in calcul specificul cultural al comunitatii sale si nu va cauta sa-si impuna propriile valori, etc.

2. *Oferirea suportului* (en. empowerment), care subliniaza importanta sprijinirii cresterii fiecarei persoane.

- fata de clienti: practicantul isi va lua angajamentul sa lucreze inspre dezvoltarea constientizarii clientilor asupra demnitatii lor, responsabilitatii si drepturilor lor, etc.
- fata de sine: practicantul isi va continua educatia in aria sa de specializare, cu scopul de a-si extinde cunostintele si de a avea grija de cresterea sa profesionala si personala, etc.
- fata de cursanti: formatorul va evalua competenta cursantilor sai si ii va ajuta sa-si dezvolte potentialul, sa creasca si sa-si dezvolte starea de bine, etc.
- fata de colegi: practicantul va respecta contributiile unui coleg si va cauta ocazii prin care sa isi extinda propriul profesionalism, avand ca scop impartasirea competentelor, in loc sa fie gelos pe descoperirile lor, etc.
- fata de comunitate: practicantul va gandi in termenii unei stari de bine extinse, atat la nivel de comunitate cat si la nivelul indivizilor, etc.

3. *Protectia* implica a avea grija atat de sine cat si de ceilalti (fizic, mental, etc.), avand in minte unicitatea si valoarea tuturor.

- fata de clienti: practicantul va oferi servicii adecvate clientilor sai, oferind un mediu de lucru sigur (de exemplu confidentialitate, siguranta fizica, acordul consimtit pentru proceduri in caz de risc

ridicat) si va ramane constient de orice tendinte distructive ale clientului. Nu vor intra, sau nu vor mentine, un contract profesional in care alte activitati sau relatii ar putea sabota contractul profesional (G)¹² ; vor pastra confidentialitatea chiar si dupa incheierea relatiei terapeutice (H), etc.

- fata de sine: practicantul se va ingriji de propriile valori si propriul proces de invatare si va refuza sa lucreze in situatii care implica conflicte cu sine sau care necesita un nivel mai inalt de competente. Vor avea grija de propria lor siguranta si vor decide sa incheie relatia cu un client, daca practicantul experimenteaza orice tulburare fizica sau mentala care il impiedica sa lucreze eficient si competent cu clientul (K), etc.
- fata de cursanti: formatorul ii va incuraja pe cursanti sa isi recunoasca propriile preferinte si limitari, in scopul de a se proteja pe ei insisi si pe clienti de interventii inadecvate sau daunatoare. Ii va stimula pe cursanti sa se ingrijeasca de propria crestere personala si profesionala, privind asupra stilurilor personale si confruntand problemele care interfereaza cu propria lor securitate, etc.
- fata de colegi: practicantul va avea disponibilitatea sa confrunte afirmatiile sau actiunile calomnioase ale colegilor (B), etc.
- fata de comunitate: practicantul va oferi servicii clientilor in acord total cu legislatia curenta a tarii (I), etc.

4. *Responsabilitatea* implica luarea in considerare a consecintelor actiunilor noastre ca si clienti, formatori, terapeuti, supervizori, consilieri, etc.

- fata de clienti: practicantul va face contracte clare si va conduce relatia profesionala in asa fel incat sa nu aduca nici un prejudiciu clientului, atunci cand un client este incapabil sau nu doreste sa functioneze autonom si responsabil (E). Nu va exploata clientul in nici un fel (F) sau nu va actiona intr-o maniera care sa cauzeze prejudiciu intentionat sau sa-l raneasca intentionat pe client (C), etc.

¹² Literele din paranteze se refera la Codul Etic EATA precedent.

- fata de sine: practicantul va tine seama de impactul pozitiei sale asupra clientului si va avea grija de felul in care le raspunde clientilor, in scopul promovarii starii de bine si prevenirii abuzului, etc.
- fata de cursanti: formatorul va fi constient de nevoile de invatare ale cursantilor sai si le va oferi mijloacele si informatiile necesare pentru a invata. In cazul in care un cursant nu este dispus sa schimbe o situatie ne-etica, il va confrunta si va decide o consecinta specifica si etica, etc.
- fata de colegi: practicantul va accepta responsabilitatea de a confrunta un coleg daca are motive rezonabile sa creada ca acel coleg se comporta intr-o maniera ne-etica si, daca nu se ajunge la o rezolvare, il va raporta pe coleg organismului etic adecvat (L), etc.
- fata de comunitate: practicantul va pastra ca responsabilitate profesionala interesul fata de sanatatea psihologica si fizica a comunitatii, etc.

5. *Angajamentul in relatie* inseamna dezvoltarea unui interes autentic fata de starea de bine a clientului nostru.

- fata de clienti: practicantul va avea grija sa tina cont de lumea interpersonală a individului si de impactul pe care el il are asupra acestuia, etc.
- fata de cursanti: formatorul ii va invata pe cursanti sa tina seama de lumea interpersonală a clientilor lor, etc.
- fata de colegi: practicantul se va implica in conferinte, etc. impartasindu-si contributiile, etc.
- fata de comunitate: practicantul va fi constient si implicat in viata comunitatii sale, etc.

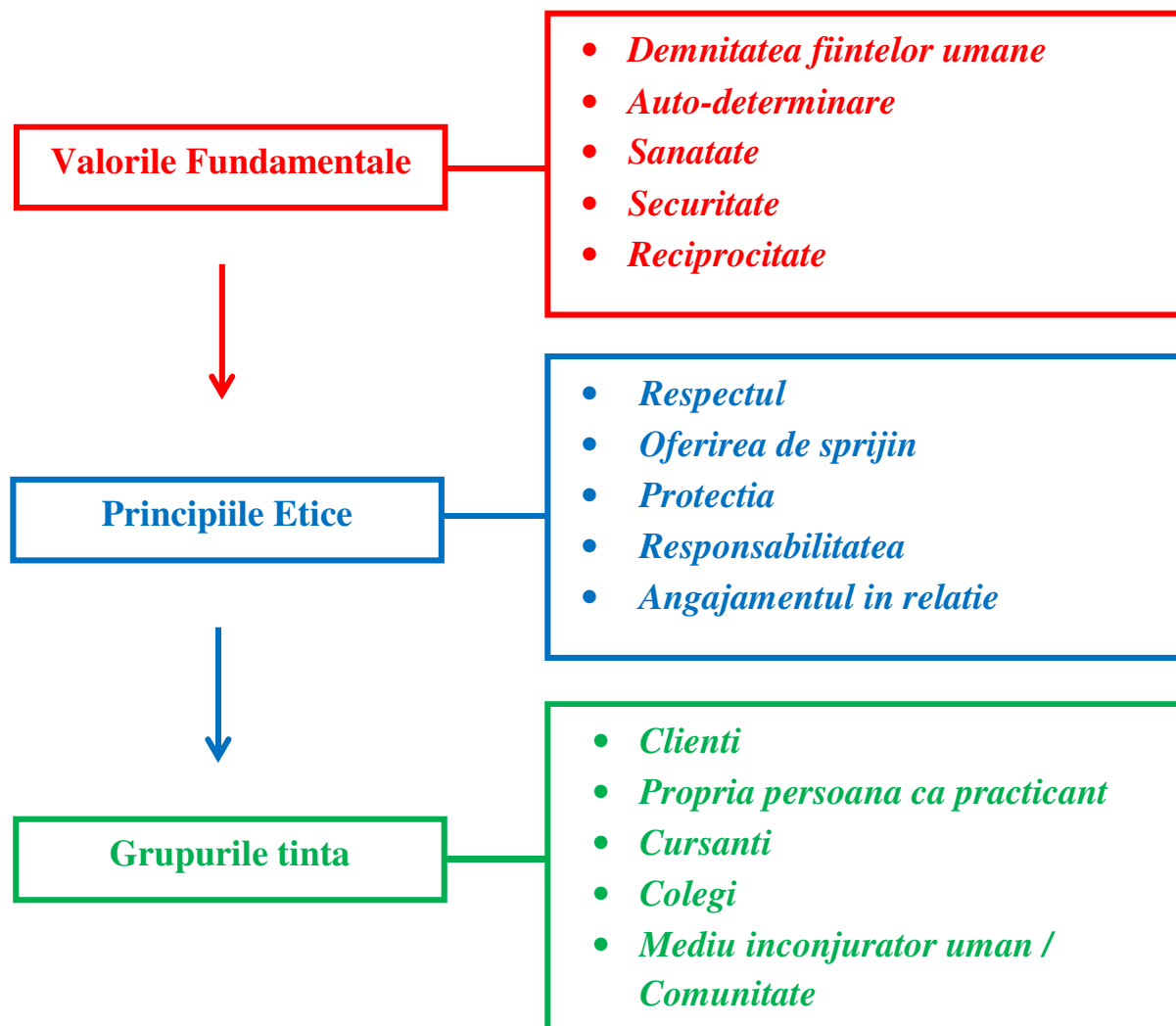
In scopul luarii unei decizii etice, practicantii sunt sustinuti de principiile etice, care ii ajuta sa evalueze diferite situatii asa incat atunci cand iau o decizie in privinta unei actiuni, sa fie o decizie informata. Cu toate acestea, s-ar putea intampla ca practicantii sa fie implicati in situatii in care nu este posibila reconcilierea tuturor principiilor aplicabile. In ciuda acestei dificultati, practicantul va avea totusi nevoie sa isi indrepte atentia catre

situatia specifica, sa ia in calcul diferitele perspective si sa fie responsabil pentru deciziile sale.

Schema urmatoare (fig. 1) reprezinta o sinteza a Codului Etic. Exista trei nivele diferite prin care se evalueaza o situatie in termeni de Etica.

1. Nivelul unu, *Valorile fundamentale* – aplicabil tuturor fiintelor umane si universal valabil.
2. Nivelul doi, *Principiile etice* – invita interpretarea culturala si implica diferentele intre diferite profesii.
3. Nivelul trei, *Grupul tinta adresat* – indica persoanele sau situatiile care au nevoie sa fie luate in considerare in privinta eticii practicii.

Fig. 1. Sinteza Esentei Codului Etic: trei nivele de analiza a practicii etice.

Sectiunea III

De la Cod la practica

3.1 Introducere

Dupa cum am mentionat anterior, intentia acestui Cod este de a le oferi practicantilor AT un cadru de referinta care sa-i ajute sa reflecteze si sa analizeze situatiile in termeni de Etica, luand in considerare complexitatea situatiilor umane. In acest mod, practiicantii vor fi capabili sa ia decizii profesionale adecvate, cu accent pe valori si principii, precum si pe norme si aspecte interzise. Codul subliniaza responsabilitatea practicantului de a decide cum sa intervina in domeniul sau specific, de exemplu psihoterapie, consiliere, educational sau organizational.

Prezentul Cod subliniaza importanta unei atitudini etice care evident, are nevoie sa fie exprimata printr-un comportament etic. A fost creat cu scopul de a avea o aplicabilitate larga in analizarea situatiilor in care un practicant AT ar interveni in practica sa, cu scopul de a contribui la cresterea clientului in cadrul comunitatii sale.

Orice membru EATA (1.5.2) se angajeaza sa foloseasca Codul Etic ca referinta in practica sa profesionala si sa il integreze cu codul deontologic, in acord cu legislatia nationala.

Aceasta scurta sectiune este menita sa fie o punte catre practica etica. Este oferit si un instrument grafic, care este de ajutor pentru a vizualiza complexitatea ceruta de aplicarea Codului in practica.

Acest instrument – o grila pentru evaluarea etica – aduce o provocare fiecarui practicant AT, pentru a-si dezvolta propria gandire in termeni de etica, asumandu-si responsabilitatea pentru alegerea interventiilor adecvate, parcurgand un proces care necesita atentie si o analiza si evaluare complexa a situatiei.

3.2 O grila pentru evaluarea etica

Grila urmatoare (fig. 2) reprezinta punctele cheie descrise in sectiunea II a acestui Cod Etic EATA; este bazata pe cea de-a treia presupunerea fundamentala mentionata in sectiunea 1.2 a acestui Cod: Etica identifica valorile care ii ajuta pe oameni sa-si realizeze potentialul ca fiinte umane; valorile stau la baza principiilor morale ca un ghid pentru implinirea valorilor. Principiile, care stau la baza normelor deontologice si reprezinta un ghid pentru practica profesionala.

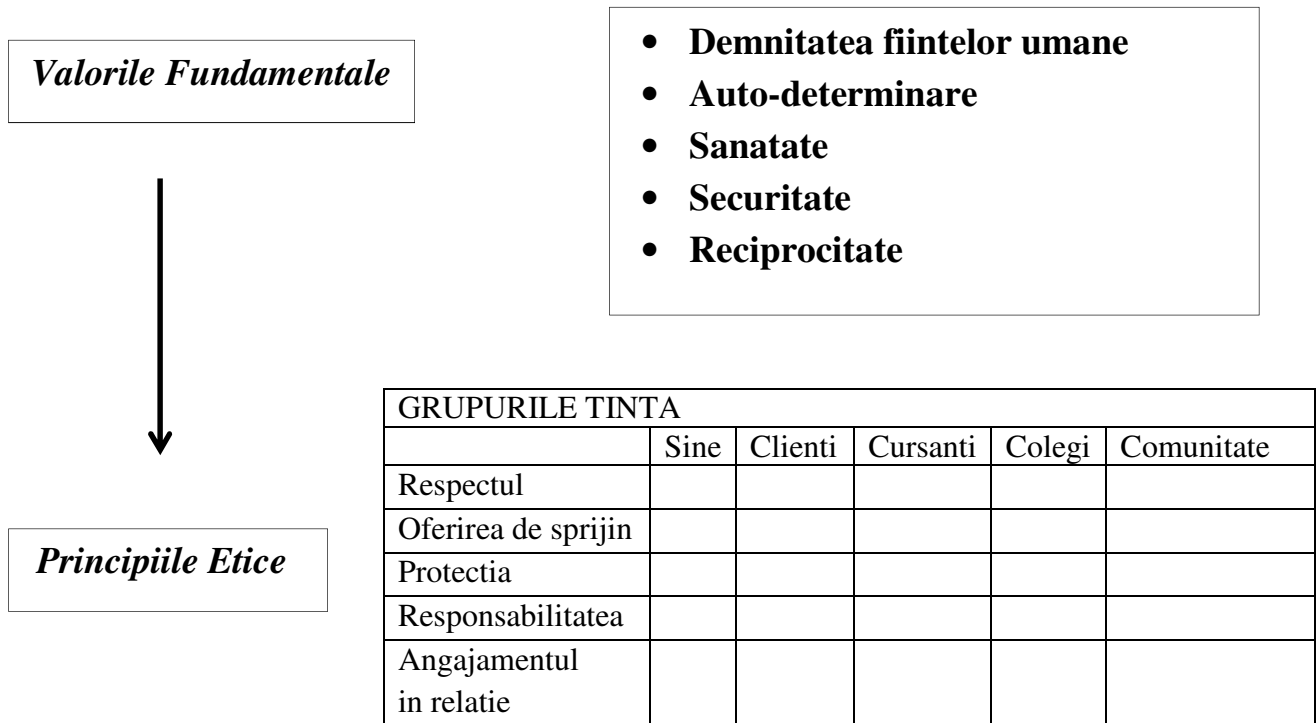

Figura 2 ilustreaza grafic ca valorile fundamentale constituie baza si fundamentul principiilor etice care au nevoie sa fie aplicate in practica. Sageata care porneste dinspre valorile fundamentale catre principiile etice ilustreaza nevoia de a evalua o problema mai intai din perspectiva valorilor fundamentale. Urmatorul proces este acela de identificare a principiilor etice relevante pentru situatie, luand in calcul domeniul de aplicare. Acest cadru de referinta va fi util pentru orientarea interventiilor in contextul practicii.

Partea inferioara a figurii consta intr-un tabel bidimensional care subliniaza si permite vizualizarea complexitatii evaluarii etice. Avem nevoie sa luam in calcul principiile etice si diferitele grupuri tinta implicate in situatie, pentru a evalua care dintre ele are/au nevoie de atentie speciala pentru interventie. Deseori practicantii trebuie sa aiba grija de diferite grupuri tinta si principii simultan.

Practicantul are nevoie sa fie constient de potentialul conflict care va aparea in urma alegerii unei interventii. Practicantul AT va lua o decizie consimtita, evaluand grupurile tinta ale situatiei date (sine, clienti, cursanti, colegi, comunitate), tinand cont de implicatiile fata de persoane si avand in vedere propriile viziuni, sensibilitati, istorii, culturi si valori.

3.3 Concluzii

Deseori a ajunge la o decizie etica corecta este un proces greu si serios, care rezulta dintr-o operatie complexa pe care practicantul AT o realizeaza cu propria gandire, in termenii prioritatii intre problemele importante de care e nevoie sa se tina cont, din perspectiva valorilor fundamentale, principiilor etice si diferitele grupuri tinta in practica profesionala. Perspectiva acestui Cod Etic EATA sporeste responsabilitatea practicantului si este mai dificil de urmarit decat o lista cu norme si aspecte interzise; tine cont de complexitatea vietii umane si de importanta ce deriva din a lua in calcul valorile, intentiile, atitudinile, dorintele si temerile, alaturi de comportamente.

Anexa

Articole din Declaratia Universala a Drepturilor Omului, legate de valorile fundamentale

Art. 1: *Toate fiintele umane se nasc libere si egale in demnitate si drepturi. Toti sunt dotati cu gandire si constienta si ar trebui sa se comporte unii cu ceilalti intr-un spirit de fratie.*

Art. 2: *Toata lumea este indreptatita sa aiba toate drepturile si libertatile exprimate in aceasta Declaratie, fara nici un fel de distinctii de orice fel, cum ar fi rasa, culoare, sex, limba, religie, opinii politice sau de alta natura, origine*

nationala sau sociala, proprietate, nastere sau alt status. Mai mult decat atat, nu se va face nicio distinctie pe baza statusului politic, juridic sau international al tarii sau teritoriului de care apartine o persoana, indiferent daca este independent, daca face parte dintr-un trust (uniune), daca nu se auto-guverneaza sau daca este supus oricarei alte limitari sau suveranitati.

Art. 3: *Toata lumea are dreptul la viata, libertate si securitate personala.*

Art. 18: *Toata lumea are dreptul liberatatii de gandire, constiinta si religie; acest drept include libertatea de a-si schimba religia sau credinta, si libertatea, fie singur fie ca parte a comunitatii, in public sau in privat, sa-si manifeste religia si credinta in predare, practica, adulatie si ritualuri.*

Art. 19: *Toata lumea are dreptul libertatii de opinie si a expresiei; acest drept include libertatea de-si pastra opinii fara a fi influentat, sa caute, sa primeasca si sa distribuie informatii si idei prin orice canale media, indiferent de frontiere.*

Art. 22: *Toti oamenii, ca membrii ai societatii, au dreptul la securitate sociala si sunt indreptatiti sa aiba realizari, prin efort national si cooperare internationala si in acord cu organizatiile si resursele fiecarui Stat, cu drepturile economice, sociale si culturale indispensabile pentru demnitatea si libertatea de dezvoltare a personalitatii lor.*

Art. 23: *(1) Toata lumea are dreptul sa munceasca, sa-si aleaga liber angajatorul, sa aiba conditii de munca favorabile si corecte si sa fie protejat impotriva somajului. (2) Toata lumea, fara discriminare, are dreptul la plata egala pentru munca egala. (3) Toata lumea care munceste are dreptul la remuneratie corecta si favorabila, asigurand pentru sine si familia sa o existenta vrednica de demnitatea umana si, daca este necesar, sa fie ajutat cu alte mijoace de protectie sociala. (4) Toata lumea are dreptul sa formeze si sa se alature sindicatelor pentru protectia propriilor interese.*

Art. 24: *Toata lumea are dreptul la odihna si activitati placute, inclusiv limitarea rezonabila a orelor de lucru si vacante periodice platite.*

Art. 25: *(1) Toata lumea are dreptul la un nivel de trai adecvat pentru sanatatea si starea de bine a sa si a familiei sale, inclusiv mancare, imbracaminte, cazare si ingrijire medicala si servicii sociale necesare, dreptul la securitate in cazul somajului, bolii, dizabilitatii, vaduviei, varsta inaintata si alte lipsuri ocupationale, in circumstante aflate in afara controlului sau. (2) Perioada de maternitate si copilarie sunt indreptatite la ingrijire si asistenta speciala. Toti copiii, nascuti sau nu in cadrul unei casatorii, se vor bucura de aceeasi protectie sociala.*

Art. 29: (1) *Toata lumea are datorii fata de comunitatea in cadrul careia dezvoltarea libera si deplina a personalitatii sale poate fi posibila. (2) In virtutea drepturilor si libertatilor sale, toata lumea poate fi subiect al limitarilor doar in felul stabilit prin lege si doar cu scopul securizarii recunoasterii si respectarii drepturilor si libertatilor celorlalti si indeplinirii cerintelor corecte pentru moralitate, ordine publica si bunul trai general intr-o societate democratica. (3) Aceste drepturi si libertati nu pot fi exercitate in nici un caz impotriva scopului si principiilor Natiunilor Unite.*